

"Việt Nam, Việt Nam, tên gọi là ng i, Việt Nam hai tiếng nói trên vành môi Việt Nam n c
tôi..."

Ch 8: Tâm t và cu c s ng qu ph

"Việt Nam, Việt Nam, tên gọi là ng i, Việt Nam hai tiếng nói trên vành môi Việt Nam n c
tôi..."

Việt Nam hai tiếng gọi linh thiêng, Việt Nam quê hương của ng i Việt. Mỗi lần hát bài hát này lòng tôi không khỏi g n lên nh ng hùng khí t lâu im tiếng. Nhi u ng i yêu quê hương này vì còn m còn cha, còn nhà còn c a; ng i khác yêu quê hương ch vì th ng nh nh ng k ni m đ p: lũy tre xanh, b ru ng, tr ng xa l p cũ, m t cu c tình tình lãng m n... Riêng tôi, tôi yêu đ t n c này nh yêu ng i tình, ng i m , ng i cha. Tôi yêu đ t n c này vì đ c sinh ra và n lên trong tinh th n b t khu t, tôi đã chia s v i nó n i đau, ni m vui c a m t th i son tr , và s còn ti p t c chia s đ nhìn th y nó v n lên. Nh ng quê hương ngày nay ch toàn b t h nh, tôi v n yêu n ng n n vì có nhi u ng i đã hy sinh b o v , trong đó có ch ng tôi.

Là góa ph i l a tu i thanh xuân trong nh ng ngày tháng cu i cùng c a cu c chi n, tôi còn quá tr , m i 24 tu i, đ ph i ch ng ch i v i nh ng gian lao cu c đ i. Tôi đã ph i gi mình tr c bi t bao cám đ đ tr n m i tình v i ng i ch ng mà tôi h ng yêu quý. C i nhau v a đ c tám tháng anh đã đi vào lòng đ t l nh, đ l i tôi m t mình ch v trên cõi đ i v i t m hình treo trên vách.

Ph m Văn Tân, tên anh, 25 tu i, thi u úy S Đoàn 18 b binh, ng i tình và là ng i ch ng c a tôi, t tr n ngày 28-4-1975 t i c a ngõ Sài Gòn. Nh ng ngày cu i cùng c a cu c chi n th t là kinh hoàng. Vào lúc sáng s m, m t đ ng đ i c a anh Tân ch y đ n nhà tôi trong khu gia binh th xã Xuân L c báo tin anh v a t tr n, r i xin m t b đ dân s đ tìm đ ng v Sài Gòn. Tr i đ t b ng nhiên quay cu ng chóng m t. Tôi g ng đ ng c nh c a b p th khó khăn, m ch ng tôi m t mũi tr ng b ch nhìn ng i đó ra đi tìm nh ng ng đ p. Nói sao đ c n i bàng hoàng lúc đó. Anh Tân, ch ng tôi đã ch t. Theo l i ng i lính thu t l i, xác anh còn n m i đầu đó trong r ng cao su, g n ngã ba Đ u Giây. Ph i đi tìm g p n u không ng i ta s l p xác anh vào m t h chôn t p th , lúc đó thì quá mu n. Sau vài phút đ nh th n, tôi l y l i bình tĩnh. Không còn s gì n a, đ i ng i ch m t l n ch t, tôi cùng m ch ng bàn nhau ra đ ng đón xe đi tìm xác anh Tân mang v chôn.

Hai m con v a khóc v a đón đ c m t chi c xe Lam đi đ n n i v a x y ra chi n tr n. Ti ng đ n bom v n còn n vang r n phía xa xa. Vào lúc gi a tr a, hai chúng tôi m i tìm đúng đ a đi m mà ng i lính mô t . N i đây mùi thu c súng còn n ng, nhà c a tan hoang, cây c d p nát, quân trang, quân d ng, ba lô, đ n d c và l ng khô r i vãi đ y m t đ t. Vài kh u pháo 105 ly m t bánh xe n m ngã nghiêng; xác m y chi n xa M113 và M40 thu c L Đ oàn 5, m t đ n v thi t giáp đóng c nh khu gia binh, b th ng đ n cháy đen ngòm, mùi khét c a th t x ng và ma du t còn b c ra n ng n c; vài chi c GMC đ y v t đ n l t ch ng g ng hai bên đ ng đ tr nh ng bánh xe dính đ y bùn. Xác các binh sĩ ch t tr n đen đ i n m r i rác đ c đ ng, hình thù bi n d ng, có ng i ch còn m t khúc mình, ng i khác thân hình b gãy làm đôi trông th t kh ng khi p. M t vài khúc tay, khúc chân tím đen cùng nh ng chi c gi y n m gi a đám c vô tri. Ru i nh ng t đầu bay đ n bu đen các xác ch t. Khu v c này âm u đ n r n ng i. Hai m con v a b t mũi v a gi nh ng m nh v i d b n ph tr n m t ng i ch t. Không bi t ai đó còn đ thì gi đ làm vi c nhân đ o này tr c khi b đi, d u sao chúng tôi cũng th m c m n nh ng ng i đó.

Sau khi gi kho ng b n năm m nh v i trên m t ng i ch t, chúng tôi nh n đi n đ c xác anh Tân. Tr i đ t b ng nh t i l i, tôi mu n ng t x u, m ch ng cũng th . Anh n m ng a m t ch t trên m t mi ng h cá nhân, ng c b d p nát, áo tr n dính đ y máu b m. Có l ai đó đã lôi xác anh lên kh i h cá nhân vì hai tay anh buồn xuôi theo thân hình, hai chân còn lòng thòng trên mi ng h . Kh u súng ng n mà anh th ng mang bên ng i không còn, ch còn l i bao da đeo l ng qu n. Cây M16 h ng ngày anh mang bên mình cũng b ai l y m t, có l anh đã b n tr d d i l m tr c khi ch t nên v đ n r i đ y d i h .

Không khí chung quanh v ng l ng nh không có chuy n gì x y ra. Ti ng ve s u n ào m i khi cũng im b t. Lúc này hai m con chúng tôi không còn n c m t đ khóc, và cũng không ph i là lúc đ khóc. Ph i bình tĩnh, tôi t nh lòng. Tôi ph m ch ng khiêng xác anh Tân ra kh i mi ng h và lau khô các v t máu trên m t và trên da th t anh. Máu đã khô nên chùi r t khó, cũng may bi đồng n c c a anh còn n m bên c nh nên tôi nhúng khăn cho c đ m ch ng chùi cho đ . Tay bà run run, hai dòng n c m t l ng l ch y dài xu ng má. Tôi mò tìm trong túi áo anh nh ng gi y t hay v t đ ng cá nhân nh ng không còn gì h t. Các túi áo c a anh đã b ai đó xé rách. Tôi ch th y t m th bài còn đeo c nên v i vàng tháo nó ra c t vào túi, r i xé l p áo tr n rách nát tr c ng c dính đ y máu khô. Lòng ng c c a anh b c lên mùi hôi khó ch u, đ l c tìm ph i tr màu tím b m khi n tôi mu n nôn m a, ph i nín th và không dám nhìn vào m i xé b đ c m nh áo b qua m t bên. Tôi v i c i chi c áo len m ng mang trên ng i đ b c ng c anh. Lau chùi xong, m ch ng tôi ng i ch m h m xu ng đ t, th n th s a l i đôi chân anh Tân cho ngay ng n trên m t đ t.

Hai m con trao đ i v i nhau vài l i vô nghĩa, tôi không còn nh rõ là gì. Sau cùng hai chúng tôi phân chia công vi c: bà ra đ ng l đón xe, tôi ng i l i gi xác. Lúc này tôi m i khám phá chi c đ ng h Seiko tôi t ng anh sau ngày c i đ a b ai l t m t, đ l m t kho ng da tr ng tái quanh c tay trái đã tr màu xám. Tôi v a đu i ru i v a im l ng ng i khóc bên c nh xác anh. Đ n a gi sau, m ch ng đi đ n trên chi c xe Lam đ u ngoài bìa r ng. Anh tài x ph hai m con tôi khiêng xác anh Tân b trên xe. Anh tài x này là phúc đ c, anh l ng l đ n t ng xác ch t c m vài cây nhang, vái m y cái r i m i ch u ra đi. Anh nói ng i ta lúc còn s ng có làm đ i u gì ác đ c thì ch t cũng ph i đ c tôn tr ng, hu ng gì đây nh ng chi n sĩ đã chi n đ u đ n h i th cu i cùng đ b o v x s . Anh còn nói s v n đ ng m t s anh em khác đ n ch

nh ng xác này ra nghĩa đ a chôn và liên l c v i gia đình ng i quá c n u tìm đ c m t đ a ch nào đó trên ng i.

Th là ch ng tôi ch t không ai hay bi t. Ch đ mi n Nam đang b đe đ a nên không ai có đ thì gi đ quan tâm đ n ng i quá c , ai cũng lo cho b n thân mình. Nhi u chi n sĩ khác ch c cũng ch t vô th a nh n đ đầu đó nh ch ng tôi trong nh ng ngày cu i cùng c a cu c chi n này, nh ng các anh đó không có cái may đ c thân nhân đ n tìm xác mang v nhà chôn nh ch ng tôi. Các anh đã hy sinh cho cái gì? Th t t i nghi p cho nh ng ng i hy sinh vào gi th 25. Cu c chi n di n ra nhanh quá nên nh ng ai ngã xu ng đ u b b r i. Quân đ ch cũng không có thì gi chôn xác các anh, đ ng đ i các anh thì đang tìm đ ng tr n thoát nên xác các anh v n còn n m đây.

Trên đ ng v nhà, tôi th y nhi u thanh niên m t mũi s m n ng, tóc h t cao, m c th ng ph c đón xe đ c đ ng, có l đó là nh ng ng i lính Vi t Nam C ng Hòa trong gi th 25. Nét m t c a ai cũng l v s h i. Xe Lam chúng tôi ch xác ch t nên không ai đeo lên, nh ng xe khác ng i ta bám đ y. Qu c l 1 lúc này th t là ch t h p và h n lo n. Ng i đi b và xe dân s chen l n nhau trên đ ng. Thêm vào đó là nh ng đoàn xe tăng và nh ng chi c xe quân s ng y trang đ i đám lá r ng c a quân c ng s n đ u đ c hai bên đ ng, b đ i mi n B c m t mũi non cho t đ ng ng i ch t c đ ng l , ch a súng vào đám ng i đi b hai bên đ ng, g ng m t cũng l đ y nét lo âu. Tôi không còn tâm trí đ quan sát đoàn quân xâm lăng này, ch mong sao s m v nhà. Ng i ta cũng ch ng ai thêm quan tâm đ n chi c xe Lam ch xác ch t nên chúng tôi đ c yên n ch y ti p. Đ n chi u xác anh Tân đ c đ a v nhà. Th t là bu n nh ng lòng cũng nh nh m, anh Tân đã vĩnh vi n v v i gia đình. Vài ng i hàng xóm tò mò đ n xem, h i han s tình và chia bu n.

*L hoen mi, n c m t t i nh c
Ng i nu i ti c th ng th c năm canh*

Chôn c t anh xong, tôi cùng m ch ng s ng nh ng ngày đen t i. Vài nhà hàng xóm vui m ng đón ch ng, đón con là lính v a rã ngũ tr v bình an. Th t là đau đ n. Ph i làm gì đây nh ng ngày s p t i, hai ng i đàn bà chân y u tay m m? Là đi u may và cũng là n i bu n, hai chúng tôi v a m i c i nhau nên ch a có con, n u không chúng s l m vào c nh m côi. M ch ng tôi có hai ng i con, ng i con gái l n l y ch ng, cũng là lính đóng Vĩnh Long, hai tháng nay không có tin t c gì. Bà v i chúng tôi v i hy v ng s m có cháu n i đ b ng b , nay thì hy v ng c a bà tiêu tan trong đau kh . Đ u tháng 5, b đ i c ng s n vào khu gia binh xua đ u i t t c m i ng i ra kh i n i c ng . Tôi đ n m ch ng v xóm đ o Phát Di m, H Nai, qu n Tr ng Bom (nay là huy n Th ng Nh t), t nh Đ ng Nai, v i cha m tôi.

Tôi là con gái th ba trong m t gia đình công giáo di c , hai anh trai c a tôi đ u là quân nhân đã có gia đình và đóng quân xa. Cha tôi là sĩ quan c nh sát, c p b c thi u tá ngành tu n l u xa l Biên Hòa. G p l i gia đình th t là sung s ng, tôi c m th y đ c che ch và đ c an i.

M ch ng tôi tr c kia cũng H Nai, xóm Bùi Chu phía trên, nên v l i đây không m y l c l ng. Th nh tho ng bà lên xóm trên thăm h i bà con và l i trên đó vài ngày. v i tôi đ ba tháng, bà t ý mu n v Vĩnh Long v i ng i con gái l n và là ch đầu c a tôi tên Thanh K . Ch Thanh K có ch ng là lính h i quân, thu c Giang Đoàn 27 xung phong, có hai con còn nh . Tôi bùi ngùi chia tay bà vì ph i l i giúp đ gia đình.

Cha tôi nh m i ng i khác ph i đi h c t p c i t o, lúc đ u Bình Long, sau đó b chuy n ra B c. Vì c thăm nuôi càng lúc càng khó khăn vì đ ng sá xa xôi và kh năng tài chánh gia đình ngày càng eo h p. Tôi còn sáu đ a em còn nh ph i nuôi ăn h c. Hai anh trai c a tôi, m t là hu n luy n viên tr ng Lam S n, m t là sĩ quan võ b Đà L t, cũng đi h c t p c i t o. Cũng may là hai anh đã có gia đình nên vì c thăm nuôi có gia đình bên v lo nên gia đình tôi cũng b t gánh n ng. M t i, m t ph n g ng m u, ch bi t đ m đang vì c nhà, ph c v ch ng con và đi nhà th đ c kinh c u nguy n, ngoài ra không bi t gì khác, sinh k gia đình vì v y t nay do tôi đ m nhi m.

N i làng công giáo này, cu c s ng r t là khó khăn. Nh n m trên qu c l 1, tr c l giao thông chính v Sài Gòn, bà con n i đây ki m s ng b ng cách bán đ ăn th c u ng cho hành khách trên xe đ c các tr m ki m soát. Tôi cùng m ra ch ng i bán qu n áo và v t đ ng cũ, các em tôi đ a nào đi h c sáng thì bán mía lau và trà đá c các tr m ki m soát bu i tr a, đ a đi h c chi u thì bán thu c lá và xăng l bu i t i đ c đ ng. Nh c nhà buôn bán nên cũng t m đ ăn. Nh ng vì quá đông ng i bán, l i t c ngày càng gi m, vì c ăn u ng ph i h n ch l i. Nhi u lúc c c quá, tôi g t g ng v i các em vì chúng đòi s m áo qu n và sách v m i. K cũng t i nghi p, b n bè chúng thu c nh ng gia đình khá gi ăn m c t m t t, còn chúng thì m c nh ng qu n áo cũ, có nhi u đ u vá vì m t năm ch đ c m t b qu n áo m i.

N i c c th xác và v t ch t còn ch u đ ng đ c, nh ng s d n v t tinh th n thì không ch u n i. M i ngày loa phóng thanh c các ch và đ ng ph c hô hào dân chúng thi đua lao đ ng, ch i b i ng y quân ng y quy n, đ cao ch nghĩa xã h i (ch ng ai thêm đ ý). Thêm vào đó là nh ng bu i h p c các t dân ph , toàn là ng i quen không mà c ph i l i nhau ra phê bình ki m th o. T nhiên tôi đâm ra lo s m i ng i, s nh ng ng i quen hôm qua tr m t đ u t gia đình tôi hôm nay.

Có lúc tôi so sánh cu c s ng tr c kia và cu c s ng hi n t i, đúng là hai thái c c, m t bên là Thiên Đàng, m t bên là Đ a Ng c. Tôi ch t nh l i tu i u th ngày x a khi còn là m t cô gái nh , chúng tôi th ng hay chia phe ch i trò Thiên Đàng - Đ a Ng c. "Thiên Đàng Đ a Ng c hai bên, ai khôn thì đ i, ai đ i thì khôn, đêm n m nh Chúa, nh Cha, đ c kinh c u nguy n k o sa linh h n, linh h n ph i gi linh h n đ n khi g n ch t đ c lên Thiên Đàng". Bài hát này không bi t ai đ t ra, ch c ch n ph i do m t ng i có u t nhi u v vì c gi đ o nên đã sáng tác đ tr nh v a vui ch i v a gi đ o, tr c m t Chúa không có k khôn và ng i đ i.

Phong trào đi vùng kinh t m i đ c phát đ ng trong các t dân ph , loa phóng thanh ngoài ch hô hào m nh m . Nh ng gia đình thu c di n "ng y quân ng y quy n" nh chúng tôi đ c "u tiên" gi i quy t. M t vài nhà đã tình nguy n "đăng ký", chúng tôi c ch n ch l i, cu i cùng không ai thêm nh c t i. G n m t năm sau, nh ng gia đình đi vùng kinh t m i Sông Bé tr v l i vì không ch u đ ng n i c nh núi r ng hiu qu nh. Có gia đình v không đồng đ nh lúc ra đi vì đã đ l i vài thân xác trong r ng sâu, nh ng gia đình khác thì đông ng i h n vì sinh thêm con, t t c đ u m y y, b nh ho n, n c da vàng v t, ng i đ y gh chóc. H không còn nhà c a nên c t t m nh ng căn nhà lá trên nh ng m nh đ t hoang c nh bìa r ng đ . Con cái th t h c là đ i u dĩ nhiên nh ng đ c yên tâm vì đ u sao cũng còn đ c ánh sáng văn minh chi u t i, m i khi b nh đau còn có n i mua thu c ch a tr và vì c sinh k thì c ra ch hay đ c qu c l 1 buôn bán. Ngoài ra h còn canh tác thêm rau đ u ăn thêm, ph n còn đ mang ra ch bán. Cu c s ng nói chung r t kh nh ng ai n y đ u ch p nh n đ t n t i.

Năm 1979, chián cuác tái vùng biên giái Tây Nam đán hái sái đáng. Chính quyán đáa pháng háo thanh niên thi hành nghĩa vá quân sá. Bán em trai tôi đã lán, đáa lán nhát 19 tuái, đáa thá nhái 17. Chúng thuác đán gia đánh "ngáy quân ngáy quyán" nên không đác "kát náp" vào bá đái, tôi rát máng. Nháng nái máng không kéo dài lâu, công an khu vác đán nhà nói Bình và Khánh (hai em trai lán cáa tôi) đã tái tuái tráng thành phái thi hành nghĩa vá "lao đáng quác tá", tác đái "lao đáng tái chián tráng Kampuchia". Tôi không muán các em tôi hy sinh cho cuác chián mái này nên tình nguyán đáng ký đi vùng kinh tá mái. Thanh niên thuác các gia đánh "ngáy quân và ngáy quyán" và các gia đánh nghèo phái gia nháp lác láng thanh niên xung phong, "nghĩa vá" cáa há tái Kampuchia là phá ráng, đáng nhà, làm đáng và gá mìn báy do bán Khmer đá gài thay cho bá đái.

Trá lái viác đái "xây đáng vùng kinh tá mái", cá gia đánh tôi đi hát chá đáa em gái lán, Xuân Tiên (18 tuái), á lái giá nhà. Nháng ngá háng xóm giái thiáu, má tôi mua lái mát miáng đát nhá vùng kinh tá mái Tân Uyên đã khai hoang sán đá láp nghiáp. Nái đây không xa Há Nai cho lám nên có thá lui vá tháng xuyên. Tôi muán chác ăn nên giá hai em lên chán ráng sâu lánh nán, mác đách là đá chúng không chát thay cho nháng ngá đáng hành há gia đánh tôi. Năm 1981, nhiáu thanh niên trong xóm bá đáa sang Kampuchia trá vá, đáa thì tháng tát, đáa thì quác t. Nhiáu đáa bá mát tích, có đáa trán sang Thái Lan tán n. Nháng thanh niên khác bá giá lái tiáp tác làm nghĩa vá "lao đáng quác tá". Lao đáng cái gì? Há bá đáa sang chián tráng Kampuchia đá làm bia đá đán; rát nhiáu ngá đái đã chát.

Vùng kinh tá mái trong ráng Tân Uyên không phái là nái đá sáng. Đát đai cháa khai hoang hoàn toàn nên cá cây còn mác um tùm. Nái đây có nhiáu đáng bào Tháng cáng, chá mát vài gia đánh ngá Tháng khá giá á lái giá đát và làm trung gian trao đái hàng hóa giáa Kinh và Tháng, sá còn lái rút vá chán ráng sâu hán đá canh tác, tránh tiáp xúc vái ngá Viát. Quán sáng vái nháng tián nghiá chán thành thá, chúng tôi phái cá gáng lám mái cháng chái vái sáng gió, khí đác cáa ráng sâu. Mái lán các em trai tôi vào ráng kiám cái trá vá, má tôi phái ngái háng giá káp gáp nháng mũi gai nhán đám vào các ngón chân, chúng can đám không khác nháng nác mát cháy ra rán ráa. Nháng ngày máa gió thát là buán thám, nác máa đát át cá nán nhà báng đát nán, các thau cháu không đá đá háng, sá đi lái trong nhà trán nên khó khán và đá bán. Báa cám gia đánh thát là thiáu thán, cá nhà phái ăn đán bo bo vái khoai lang, lát sán khô, báp mái, rau đáng và muái át đá đán báng. Chát dinh dáng duy nhát là cá khô và mám tôm, háa hoán lám các em tôi báy đác con chim, con nhím hay câu vài con cá nhá táng cáng báa ăn, lâu lâu mái đác ăn miáng thát heo và cá bián. Đáng tán là xa xá phám, lâu lâu mái có đáp nám mát lán. Giáng nác gán nhà khô cán vào mùa khô, các em trai phái đi gánh nác á bá suái cách nhà hán trăm mét. Nác phái đun ká trác khi uáng vì sá mác các cháng bánh đáng ruát và sát rét. Đá mát cái là cái ráng không thiáu nên má tôi sán xuát máng khô hong khái đá mái tuán tôi mang vá Há Nai bán lái. Máng tre vào mùa máa mác rát nhiáu nên các em tôi tha há cát vá cho má. Cuác sáng cũng tám án đánh mác dù còn rát thiáu thán. Chúng tôi an phán vái đái sáng án đát này cháng ngày cha tôi trá vá.

Vái thái gian gia đánh tôi thích nghi đán vái cuác sáng mái và chia sá buán vui vái nháng ngá háng xóm, phán lán là nháng gia đánh tháng binh, tát cá đáu đám máa dái náng phá giúp gia đánh làm viác. Có anh chá cát mát tay, có anh mát mát khúc chân nháng ngày ngày cháng nán gieo tráng, chăm sóc thác vát giúp đá gia đánh. Có anh bá mát cùá hai chân, xe lăn không có, đi lái khó khán, chá biát ngái ôám tái nhác nhìn ngá đáng thân lao đáng. Con cái há, nháng thanh niên

thì u n "thành phố" ngày đêm phố i c m x ng cu c đ t, c m dao phát c , ch t cây đ n c i, v t chai đá đ l i nhi u d u n trên ng i.

Càng b b c đái bao nhiêu, tinh thần đ ng cam c ng kh phát tri n b y nhiều. M i ng i vui v chia s v i nhau nh ng mi ng ăn v t l . N i đây s cùng kh liên k t chúng tôi v i nhau. Các em tôi có thêm b n m i, ngày tháng cũng b t ph n cô liêu. Tr ng h c không có, th y d y cũng không, t i đ n các em nh đ n nhà m t anh ph binh, hình nh là sĩ quan công binh thì ph i, h c ch d i ánh đèn d u. Nhà anh ch p h p, bàn gh thì u th n nên các em nh ng i d i đ t t p vi t, t p làm toán. Tuy v y không khí r t là đ m m , ti ng tr th t p đ c vang d i c m t góc r ng.

M tôi cũng quen d n v i n p s ng m i, bà có nhi u bà b n cùng l a tu i theo con đi vùng kinh t m i đ n nhà ch i. Bà r t đ c các bà b n kính n vì có ch ng là sĩ quan trung c p đang đi h c t p. Nhi u bà hay tin m tôi s p đi thăm nuôi ch ng đã mang đ n mu i v ng, khô nai, khô heo r ng thân t ng. Món quà tuy nh nh ng t m lòng th t l n. Gia đình tôi cũng v y, m i l n có bà m nào đi thăm con h c t p c i t o cũng mang đ n t ng măng khô hong khói và m t vài th bánh m c khác. M tôi hay làm bánh khúc nhân chu i đ bi u.

Riêng v gia đình tôi, m i l n chu n b đi thăm nuôi ng i cha t n mi n B c, c nhà đ u lo âu. Thăm nuôi ít quá thì s ông bu n và u ng công l n l i đ ng xa, thăm nuôi nhi u quá thì c nhà thì u th n, th t là nan gi i. Đó là ch a k nh ng th l t v t khác nh b o các em vi t th , l p danh sách mua đ , mua vé tàu h a, cân và đóng gói.... M i l n nh th tôi ph i nhà chăm sóc các em, m tôi v H Nai mua s m hàng hóa, đóng gói g n gàng r i đón tàu ra mi n B c.

Em gái th t , XuânTrang, bây gi đã 16 tu i đ c v H Nai v i ch là Xuân Tiên nên nó r t m ng. Đ c th y l i c nh ph ph ng không gì vui h n. C hai ch em bây gi đ u xinh đ p, nhi u thanh niên trong xóm th ng xuyên đ n nhà ng p ghé. Ghét nh t là nh ng cán b xã và đám công an tr , cùng là ng i đ a ph ng v i nhau mà bây gi l i tr m t, ng i ta g i chúng là "thành phố n 30". Chúng hay l i đ ng c h i m i g i hai em gái tôi lên đ n h ch sách, dò h i tin t c c a hai em trai và cha tôi. M c đích là đ ch c gh o h n là tra h i, chúng l i đ ng b áo công quy n đ d a dân. Chúng tôi r t ghét nh ng đanh cam ch u. Nh ng l n m tôi ra B c, tôi ph i v H Nai ch đ i và cũng nhân d p giúp hai em gái đ n đ p nhà c a, mua s m thêm đ đ c cho c hai nhà.

T lâu r i không còn d p chăm sóc dung nhan, nhìn l i mình trong g ng tôi th y x u h . Còn đâu là m t thì u n t ng là hoa khôi c a tr ng N V ng xóm Phát Di m ngày nào, còn đâu là thì u ph duyên dáng trong khu gia binh Xuân L c. G ng m t s m n ng đen ngòm, hai gò má l i lõm in đ y v t nhăn khi n tôi già đi, nh ng ngón tay khô c ng đ y v t chai, thân hình g y còm và gi ng nói khô khan. Đ o này tôi la nhi u h n nói, các em tôi đ u ph i ng c nhiên nh ng không dám cãi l i.

T i nghi p thân tôi, ch ng m t s m, cha đi h c t p, m t thân m t mình ph i cáng đáng c gánh n ng gia đình. Chúng tôi s ng trong c nh túng qu n, kh c c nh m i gia đình khác nh ng ít ra h c còn có ng i ch ng, ng i cha làm đ m t a, đ ng này ch có mình tôi. M tôi ngày càng già y u, trí nh có ph n kém đi, vi c gì cũng ph i đ i tôi quy t đ nh. Bà luôn s ng trong lo âu và s hãi, nh t là m i khi hàng xóm thu t l i nh ng bi n pháp m i đe d a cu c s ng. T lâu r i bà cũng không còn chăm sóc dung nhan, bà th ng m c nh ng b qu n áo cũ, ch p vá nhi u n i

Mở nh Đ i Rách Nát

Tác Giả: Nguy n Văn Huy - Phan Minh Hi n
Thứ Bảy, 30 Tháng 7 Năm 2011 08:22

đôi khi khi n tôi ph i lên ti ng ph n đ i. Chi c xe đ p cũ k có l là ph ng ti n duy nh t c a gia đình, các em tôi thay phiên nhau đ p t vùng kinh t m i v nhà và ng c l i. Chi c xe p p ph i ch nào là c i r ng, mặg khô v l i nhà cũ và ch hàng hóa t nhà cũ v vùng kinh t m i. M i l n xe b đ t sên hay b x l p là r t t n ti n.

M i l n m tôi tr v t mi n B c, tôi đ a c gia đình v H Nai ch đón. Th ng ph i m t m t tu n c đi và v , nhanh nh t là năm ngày. Ngày h i t th t là h nh phúc, c nhà đ c đ p ăn c m tr ng có th t cá và rau mu ng xào. M tôi trông già h n đi, nét m t m t m i nh ng khi v l i nhà nhìn đàn con đông đ m t bà cũng t i l i. Trong b a c m bà k l i đ n đ ng đã đi và tr i c i t o n i cha tôi b giam gi . Lúc này ông đã đ c đ a v tr i Ba Sao Hà Nam Ninh nên vi c thăm nuôi có ph n d dàng. Có l n ông đ c đ a vào nhà giam H a Lò, Hà N i, đ "tra kh o", sau đó b đ a lên Thái Nguyên r i tr v Hà Nam Ninh. Tóc ông b c ph , thân hình g y m, b nh th p kh p hành h th ng xuyên, có đi u tinh th n ông r t v ng. Ngày tr v không xa vì đã có nhi u ng c i cùng c p b c v i ông trong quân đ i đ c th v . Ngành c nh sát ph i l lâu h n nh ng ng c i khác vì b li t vào h ng "n máu", dù là c nh sát tu n l u.

T khi cha tôi đ c v tr i Ba Sao, m tôi th ng v thăm quê cũ, huy n Phát Di m n i bà đã sinh ra. Bà con g n không còn bao nhiêu vì ph n l n đã lên tàu vào Nam năm 1954 nên ch còn l i bà con xa. C nh v t t i đây không khác gì tr c năm 1954, có đi u tan tác và nghèo khó h n. Dân chúng v n lam lũ nh ngày nào, các nhà th đ u hoen , nhà c a m c nát. Gia đình nào cũng than van đ i s ng khó khăn và b nhà n c ng c đ i. M t vài cha c , tu i đã già, cũng ph i đi làm ru ng nh bao ng c i khác. L l c ch đ c t ch c m t l n m i sáng ch nh t, vi c h c giáo lý b c m, các h i đoàn công giáo không đ c ho t đ ng. Tuy v y dân chúng v n sinh ho t chui v i nhau, cán b nhà n c có bi t nh ng cũng làm ng mi n các sinh ho t này không mang tính chính tr . Nhi u gia đình đã vào Nam tìm ng c i quen r i đ nh c luôn, m c dù v y dân c v n đông đúc vì s ng c i đ c sinh ra nhanh h n s ng c i đã ch t ho c đã ra đi.

Tôi nghe m t cách h ng h v vùng quê m , đ u óc lúc này ch nghĩ đ n nh ng khó khăn trong cu c s ng, ng c l i m tôi thì a n c m t m i khi nh c l i quê cũ. Th t v y, bà yêu quê h ng vì yêu k ni m th i i u th . Cũng nh tôi yêu xóm đ o H Nai này vì th ng nh k ni m m u th , cho dù hi n nay tôi có b kh s hay hành h , tình yêu tôi dành cho nó v n đ t dào nh l n đ u tiên đ c r c mình thánh Chúa. Tình yêu quê h ng gi ng nh tình m yêu con, dù con mình có hung hãn hay tàn t t tình th ng c a m không h thay đ i, m ch bu n khi đ a con b c tình b c nghĩa và b t hi u.

Cho đ n năm 1982, cu c s ng c a gia đình tôi ti p di n nh v a k . Nh ng l n này tôi quy t đ nh bán mi ng đ t trên Tân Uyên đ n c gia đình v l i H Nai và sang m t vùng bán v i ngoài ch làm k sinh nhai. Cu c s ng trong r ng núi ch là t m th i đ hai em trai tôi lánh n n. Bây gi m i vi c đã yên, cán b nhà n c và công an khu v c ch u ăn h i l nên vi c gì cũng d dàng, c đút lót ti n là xong. Chúng tôi ch y ti n đ có l i h kh u. L n này các em tôi đ u đã khôn l n nên tôi cũng nh gánh gia đình. Xuân Tiên s p s a l p gia đình v i m t thanh niên cùng xóm, Xuân Trang đang có b . Bình bây gi to con h n, đ p trai, t ng tá ph ng phi nh cha, b t đ u v ng nhà nhi u h n, có khi t i khuya m i v . Còn Khánh thì ghi tên đi h c l i, nó v a đi làm v a h c thêm à Sài Gòn nên th nh tho ng m i v nhà thăm m và gia đình. Các em sau này đ u đã l n, đ a em trai nh nh t cũng đã 15 tu i, bi t ph giúp chúng tôi làm vi c nhà.

Lúc này tôi cũng già đi nhi u, m i 31 tu i mà nhi u ng i t ng đã 40. K cũng bu n nh ng không sao, gia đình tôi v n còn đ y đ , không ai b th ng t t hay m c b nh hi m nghèo là tôi m ng r i. M tôi d o này già y u h n đi nên ph i ò nhà, ba đ a con gái l n trong nhà thay phiên nhau ra ch buôn bán. Lúc này kinh t có ph n c i m nên vi c mua bán ò ch đ th h n. Tôi sang đ c m t căn s p ò ch Th ng Nh t đ các em thay phiên nhau ra ch đ ng bán ò qu y v i và áo qu n may s n, tôi ch vào Bình Tây và ch An Đông mua s mang v cho các em bán l . Th nh tho ng tôi d n Xuân Tiên hay Xuân Trang đi theo đ làm quen v i b n hàng phòng h nh ng lúc ph i thay th tôi. Nh ng ng i bán s ò hai ch này đ u là ng i g c Hoa, h dành m i d dãi cho khách hàng quen, nhi u lúc không bi t tôi ò n i đầu h cũng cho mua ch u v i s l ng nh , nh ng tôi luôn tìm cách thanh toán nhanh nh t đ không m c n . Vi c nhà gi i quy t t m xong, tôi có ý đ nh v Mi n Tây buôn chuy n.

Nghe nói ò mi n Tây lúa g o và cá m m nhi u, vi c ng n sông c m ch cũng đã gi m, tôi mu n v quan sát tình hình và nhân đ p thăm l i m ch ng ò Vĩnh Long, vì g n b y năm qua tôi ch a g p l i bà, không bi t bây gi bà ra sao. H n n a nh ng anh em ph bình mà tôi có đ p quen bi t ò vùng kinh t m i Tân Uyên v ch Th ng Nh t g p tôi nh giúp đ , h nói lúc này đi buôn c i không còn l i n a vì có quá nhi u tr m ki m soát. Đi buôn cá khô v Sài Gòn cũng khó ăn nên h có ý đ nh buôn g o t H Nai v Phan Thi t. G o là hàng hóa ít b h nên có b k t cũng không h h ng, v l i n u có k t thì bán ò đâu cũng đ c. Tôi r t mu n giúp nh ng anh em này vì lúc còn ò kinh t m i, m c dù thân th tàn t t h luôn luôn t n tình giúp đ gia đình chúng tôi. Thêm vào đó Khánh, em trai th nh ò a tôi, cũng mu n đi theo nh ng anh em này đi buôn chuy n nên tôi c p cho ít v n làm ăn. S p x p xong vi c nhà, tôi chu n b đi v mi n Tây.

Trên chuy n xe đi v Vĩnh Long, đi qua nh ng cánh đ ng ru ng lúa chín vàng ch ng khác gì m t th m l a xanh bi c kéo dài su t t n chân tr i, tôi th y mi n Nam th t đ p. M c dù là m t ng i mi n B c, tôi là dân di c nên không nh g i quê h ng mi n B c. Đ i v i tôi quê h ng là mi n Nam, mi n đ t c a t do và h nh phúc nay đã m t. C nh v t mi n Nam th t đ u hi n, khác h n v i khu H Nai tôi đang ò m c dù cũng có nh ng th a ru ng bông lúa chín vàng nh ng không đ p b ng n i đây. Thôn xóm mi n Nam đ c bao b c b i nh ng lũy tre xanh cao ng p tr i, l n l n gi a nh ng đ t đ a ngã nghiêng theo chi u gió. Lúc này cu c s ng ò thôn quê cũng b t v t v , máy móc thay th đ n s c ng i, ghe xu ng máy ch y t p n p trên các nhánh sông. N c i n đ y trên m t m i ng i, l i ăn ti ng nói cũng hi n hòa, ò m áp h n. Có l do c trú trên m t vùng đ a lý kinh t đ dàng nên tâm h n con ng i tr nên bình đ , ph n ánh ra bên ngoài s thành th t. Tình tr ng lúa g o đ i dào nh th này mà tôi t h i t i sao nhi u n i dân chúng v n thi u g o ăn? Có m t cái gì không ò n.

Xe v a đ b c M Thu n, m i ng i ùa xu ng đi lên phà và đ ng t n mác hai bên hông. Sông Ti n Giang n c ch y si t, đ y nh ng đám l c bình đ c theo m ng phà. Tôi ra đ ng ò lan can ò t ng trên nhìn xu ng dòng n c, m màng nh t i l n đ u tiên anh Tân đ a tôi v quê ch ng. Tôi ch t m m c i nh t i gi ng nói mi n Nam c a Tân gi i thích công cu c khai kh n mi n Tây. Gia đình anh Tân là nh ng công b c th i chúa Nguy n di c vào Nam h i cu i th k 17, l p nghi p t i Ti n Giang. Ông t c a anh theo Nguy n H u Kính năm 1698, có công đ p lo n t i Gia Đ nh và đ c c p đ t t i Đ nh T ng canh tác. Theo th i gian gia đình Tân đ ng thêm, đ t đai canh tác không đ nên đã t n mác đ nh ng n i khác l p nghi p. Đ n đ u th k 20, gia đình anh có m t t i kh p n i t i đ ng b ng sông C u Long, t t c đ u s g b ng ngh ò ng,

ch&#m t vài bà con cô bác m&# ti&#m buồn bán t&#i các thành ph&# l&#n nh&# C&#n Th&#, Vĩnh Long, M&# Tho, Long Xuyên và Sài Gòn. Gia đình anh Tân &# trong nh&#ng s&# đó. M&# anh Tân là ng&#&#i g&#c Hoa năm đ&#i nên bà không còn nói đ&#&#c ti&#ng Hoa, nh&#ng máu buồn bán c&#a bà r&#t m&#nh. S&# dĩ bà theo Tân lên Xuân L&#c vì anh Tân là con trai duy nh&#t, cha ch&#ng tôi đã b&# quân c&#ng s&#n b&#n chìm xu&#ng ch&#t đ&#i khi chúng đ&#t nh&#p vào thành ph&# Vĩnh Long năm 1968, t&# đó bà &# luôn v&#i anh Tân v&#i hy v&#ng s&#m có cháu n&#i b&#ng b&#.

Đang th&# h&#n theo mây n&#&#c và nh&#ng ngày tháng cũ, m&#t tia sáng g&#y khúc x&#t ngang b&#u tr&#i kèm theo ti&#ng n&# kinh h&#n làm tôi gi&#t mình. Tr&#i đ&#t b&#ng nhiên t&#i l&#i, mây đen v&#n vũ, gió th&#i m&#nh, tôi th&#y lành l&#nh. Khác h&#n n&#i vùng núi r&#ng Đ&#ng Nai, m&#i l&#n tr&#i chuy&#n c&#n giông tôi có đ&# th&#i gi&# tr&#n tránh, nh&#ng t&#i đây thì không k&#p làm gì c&#. C&#n m&#a trút xu&#ng ào ào nh&# thác n&#&#c, tôi v&#i l&#y chi&#c khăn qu&#ng vào c&# đi xu&#ng t&#ng đ&#&#i ti&#n vào m&#t ch&# đông ng&#&#i đ&#ng cho b&#t l&#nh. Chi&#c ph&#a v&#n bình th&#n băng sóng ti&#n v&# phía bên kia b&#. Th&# xã Vĩnh Long loáng thoáng hi&#n ra tr&#&#c m&#t.

Trong nh&#ng ch&# đông ng&#&#i nh&# th&# này, s&# nh&#t là b&# móc túi. Tôi c&#n th&#n gi&# ch&#t chi&#c túi xách và quan sát chung quanh tìm m&#t ch&# đ&#ng an toàn. N&#i đây &#n ào ti&#ng ng&#&#i và ti&#ng máy. Tôi nghe vang v&#ng bên tai ti&#ng đàn ghi ta đ&#m theo m&#t gi&#ng ca v&#a bi th&#&#ng, v&#a hùng tráng. Sao l&#i bài hát di&#n t&# đúng tâm tr&#ng c&#a tôi th&# này, lâu r&#i tôi ch&#a đ&#&#c đ&#p nghe l&#i. Lúc tr&#&#c tôi r&#t ghét nghe nh&#ng bài hát này vì m&#i l&#n nghe tôi ch&# bi&#t khóc. B&#y gi&#n&#i đau đã nguôi nên nghe l&#i nh&#ng l&#i này tôi không kh&#i rùn mình h&#nh di&#n vì đó là tâm tr&#ng c&#a tôi.

L&#i ca &#m áp, truy&#n c&#m c&#a ng&#&#i hát làm lòng tôi xúc đ&#ng, lâu r&#i không còn ai nh&#c đ&#n nh&#ng ng&#&#i đã hy sinh trong cu&#c chi&#n đã qua. Tôi nh&# anh Tân quay qu&#t và ti&#c nh&# th&#i son tr&# ch&#a k&#p h&#&#ng h&#nh phúc đ&#&#c bao nhiêu.
"Đ&#i anh v&# ch&# còn tr&# v&#ng trán đ&#a bé th&# t&#m khăn s&#, ng&#&#i qu&# ph&# c&#u đ&#&#c s&#ng trong m&#. Tum&#rông, Đ&#ctô, Krek, Snoul, tr&#a Khe Sanh gió mù, đêm H&# Lào th&#c sâu... Anh, cũng anh v&#a &# l&#i m&#t mình... Charlie... tên v&#n ch&#a quen ng&#&#i dân th&# thành".
Ti&#ng hát v&#a đ&#t nh&#ng tràn pháo tay n&# ran m&#t góc b&#n ph&#, ti&#ng ng&#&#i yêu c&#u ng&#&#i ca sĩ hát thêm b&#n n&#a vang lên liên t&#c. Tôi tò mò xen vào đám đông, ghé m&#t nhìn vào. Quét m&#t nhìn đám ng&#&#i đ&#ng quanh vòng tròn, tôi ch&#ng th&#y ai là ca sĩ c&#. C&# g&#ng chen vào và cúi nhìn vào kho&#ng tr&#ng &# gi&#a thì th&#y m&#t ng&#&#i trung niên, tay c&#m đàn ng&#&#i đ&#&#i đ&#t. À, thì ra m&#t anh nh&#c sĩ lang thang, m&#t ph&# binh c&#t sát hai chân. Anh ca sĩ có khuôn m&#t s&#m n&#ng, nét m&#t phong s&#&#ng ch&#ng t&# cu&#c đ&#i c&#a anh đã t&#ng đ&#m m&#a giảng n&#ng, nh&#ng đ&#y phúc h&#u. Tóc anh đã đ&#i m b&#c. Anh m&#c chi&#c áo kaki màu xanh lá r&#ng nh&#u nát v&#i nhi&#u m&#nh vá v&#ng v&# và chi&#c qu&#n tây mà hai &#ng qu&#n đã đ&#&#c c&#t th&#t l&#i x&#p g&#n trong lòng. Anh cúi đ&#u vu&#t ve cây đàn g&# cũ k&# bóng l&#ng m&# hôi, r&#i ng&#&#c m&#t nhìn t&#ng th&#nh gi&# đ&#ng chung quanh. Anh t&# t&#t trên hai m&#nh v&# xe đã mòn l&#ng đ&#y đ&# l&# c&# l&#p b&#, đi m&#t vòng chìa chi&#c lon đ&#ng ti&#n. Nh&#ng ng&#&#i đ&#ng nghe đ&#t ti&#n vào lon v&#i v&# quý m&#n, đa s&# là thanh niên đ&#ng tu&#i, có m&#t vài em bé đ&#&#c cha m&# báo c&#m ti&#n t&#i cho.

Tình th&#n đ&#m b&#c th&#t là c&#m đ&#ng. Nhìn nh&#ng ng&#&#i cho ti&#n, tôi có c&#m t&#&#ng h&# là nh&#ng ng&#&#i đã t&#ng liên quan đ&#n cu&#c chi&#n đã qua. Có th&# h&# là nh&#ng binh lính cũ đã tr&# v&# đ&#i s&#ng dân s&#, đang làm ăn, cũng có th&# h&# là anh em, con cháu nh&#ng ng&#&#i lính chi&#n cũ. T&#t c&# chia s&# v&#i nhau n&#i đau c&#a ng&#&#i th&#t tr&#n trên chi&#c ph&# này. Tôi &# trong đám ng&#&#i đó,

Tôi nhìn anh phá binh rái bá tián vào lon. Tôi muán nói vái anh vài lái nháng cá háng nghán lái. Theo lái yáu cáu dán dáp cáa khách tháp pháng, anh phá binh chuán bá hát thêm mát bài khác. Có lá anh là ngáng i nghá sĩ đác ngáng mánh tá trên chiác phá ngày hôm nay. Tôi mát ngáng mán cá, sáa lái dây đàn, anh cám phiám dáo nhác và hát:

"Anh không chát đâu em... Anh, ngáng i anh hùng má đá tên Đáng. Tôi ván tháy đám đám mát bông dù sáng trên đái máu... Và tiáng súng, tiáng súng thay nhác chiáu hán đáa anh đi... anh đi. Anh không chát đâu em. Anh chá vá vái má mong con. Anh ván sáng thánh thang trong lòng muán ngáng i biát tháng ngáng i lính. Anh chá váa bá cuác đám qua... Trên khăn tang cá phá còn...".

Nháng lái ca náo nuát khián lòng tôi tê tái. Không ai báo ai, mái ngáng i cùng im láng và bái ngái tháng tiác cho thân phán cáa anh phá binh, tháng tiác cho quáe háng đá mát đi biát bao nhiáu ngáng i anh hùng má đá... tên Đáng, nháng phi công oanh đáng, nháng chián sĩ thuác các binh cháng đáng gác hy sinh cho tá quác, đáng lái nháng gáa phá vái vành khăn sá, nháng trá thá má cô i cha. Bài hát váa chám dát, tiáng vá tay, huyết sáo miáng vang rán. Háng chí, anh phá binh run tay dáo sang bán khác.

"Em hái anh, em hái anh bao giá trá lái. Xin trá lái, xin trá lái mai mát anh vá. Anh trá vá có thá báng chián tháng Pleime, hay Đáng Xáoi, Bình Giá... Anh trá vá có thá báng mát chiác vòng hoa, chiác khăn tang ngán đáng láng t, em i... Đây ká vát viên đán đáng đán, em sang sông cho làm ká niám. Anh trá vá, ngáng i đá bá tháng... Anh trá vá trên đái nán gá, anh trá vá bái táng cát chân... Em mát chiáu dáo phá mùa xuân bên ngáng i yáu tát nguyán chai đá...".

Tiáng ca váa dát, tiáng pháo tay lái thi nhau ná ran. Mát anh phá binh lá vá vui máng vì chia sá đác nháng ná khúc chát cháa tá lâu trong lòng anh và trong lòng mái ngáng i. Lán này ngáng i ta tá đáng láy tián táng anh. Chiác lon guigoz méo mó tràn đáy bác lá. Anh phá binh gát đáu lia láa, nghán ngáo cát tiáng cám n. Đáng ngáng i tá giái tán vì phá đá cáp bán, tát cá lát đát tuán cháy lên phá, báng lái sau láng anh phá binh lúc này cũng đáng mác cây đàn và chiác lon guigoz vào ngáng i chuán bá xuáng phá. Giáy phút tình cá gáp nhau trên chiác phá đán đây chám dát, cuác sáng cháp giát lái bát đáu. Anh phá binh ngáng cá mát nhìn trái. Trái tiáp tác máa, gió lánh tá xa cùng mây đán tát kéo tái, máa mái lúc thêm náng hát.

Anh phá binh lá tá mình trên hai láp xe theo đáng ngáng i xuáng bán. Tôi xót xa nhìn anh tát sáng ná cá máa trán ngáng i đi trong máa gió. Đái ngáng i sáng nháng giáng mây trôi. Tôi nghiáp nháng phá binh không cáa không nhà, sáng kiáp lang thang không bá không bán. Tôi giát mình lo sá cho chính mình, ai sá lo cho tôi trong nháng ngày tháng tái? Cuác đái này thát là bác báo, cháa háng bao nhiáu hán phác đá vái khá đau, không còn gì đá mát táng, tâm hán tôi cán cái, trái tim chai lánh. Hình án anh phá binh làm tôi trá vá nháng ká niám cũ, quá khá êm đám đó quá ngán ngáng i đáng đáng đái đán vái nái lo tháng trác là cám áo. Tôi buán cho thân phán, tôi mong có nháng tia sáng chiáu rái vào con tim, tôi cũng khát khao có mát cuác sáng bình tháng trong mát nác Viát Nam tá do dân chá, trong đó mái ngáng i có quyán chán cuác sáng mà mình mong muán.

Gáp lái má cháng, tôi vô cùng vui sáng. Bà già yáu hán đi nháng nét mát thanh bình. Bà buán vì mát con trai nháng vái đàn cháu ngoáng i nám đáa nên cũng nguái ngoai phán nào. Bà rát ngáng c

nhien khi th y tôi v n v y v i gia đình, bà nói ph n l n ph n hoàn c nh nh tôi đ u đã tái giá. Tôi ch c i giã lã cho qua chuy n, tái giá gì n a khi gánh gia đình còn n ng trên vai? Ch ng ch đầu tôi nói n u c n anh tìm ng i cho, tôi t ch i. M c dù v y anh s t s ng đ n tôi đi đ o kh p thành ph Vĩnh Long.

Cu c s ng đ ng b ng sông C u Long th t bình đ . Đ i s ng tuy có khó khăn nh ng không ai đ l ra ngoài, n i đây chính quy n đ a ph ng cũng đ dãi nên th nh tho ng ch ng ch đầu tôi. M c đ u là "ng y quân ng y quy n" đi h c t p v , đêm đêm ch ng ch đầu th ng đi u ng r u v i công an ph ng khóm. N i tôi , công an ph ng khóm luôn luôn rình mò làm khó đ bà con. Ng i mi n Nam có khác, lúc chi n tranh thì thù đ ch nhau, h t chi n tranh thì cùng nhau đi ăn nh u. đ đây lâu lâu m i có m t vài tên "c ng hào ác bá" hà hi p dân lành nh ng chúng cũng s m b lo i vì bà con l i xóm t cáo ăn h i l và tham nhũng.

Tôi thu t l i cho gia đình bên ch ng ý đ nh buôn g o c a tôi, m i ng i đ u vui v ch đ n. G o mi n Tây có đ lo i. Ch a bao gi tôi th y nh ng h t g o v a th m v a tr ng tinh đ n nh v y. Mãi mê nh ng h t g o t t, tôi mua m i th m t t đem v bán th . Chuy n buôn g o này không đ c nh ý vì l n đ u tiên mua bán g o tôi ch a có kinh nghi m nên b l v n. G o tr ng th m đ bán Sai Gòn nh ng không bán đ c H Nai. Không ph i dân chúng không bi t ăn g o ngon nh ng vì nghèo quá nên không dám mua. Giá m i lít (m i lít b ng 1/2 ký) g o tr ng th m b ng giá m i sáu lít g o th ng. Ngâm hàng lâu quá tôi g n nh ph i bán hu v n và l ti n xe, các anh ph binh cũng không dám nh n mang g o đi Phan Thi t vì đ đây dân chúng còn nghèo h n. Dân thành th dám ăn g o ngon nh ng dân thôn quê ch ăn g o th ng, đôi khi ăn c g o m c.

Nh có gia đình bên ch ng Vĩnh Long, tôi vào Ch L n mua hàng v i và đ nh a mang v bán và mua g o tr ng th ng bán l i H Nai và Phan Thi t. Công vi c mua bán cũng ti n b đ n, ti n l i đ ăn u ng và còn đ đ s m s a thêm trong nhà. Các em gái tôi cũng t đ m đ ng vi c mua bán ch Th ng Nh t và m i đ a đ u đ dành m t chút v n riêng. Nh ng đ a con trai thì cũng ch y manh ch y m i ki m đ ăn qua ngày, chúng không nghi n ng p r u chè và ma túy là tôi m ng r i. Đ a em út h c hành r t khá.

Vào cu i năm 1986 cha tôi đ c th v . Ông r t m ng vì th y gia đình còn đông đ nh ng m t th i gian ng n sau ông t ra chán đ i và ch đi lang thang nhìn c nh v t su t ngày. Ông ít nói nh ng quan sát r t k m i sinh ho t chung quanh. Ông quá chán ngán lòng ng i thay tr ng đ i đen, nh t là khi t trong tù, có nhi u công ch c và quân nhân cũ thi u b n lãnh làm nhi u ng i r t bu n phi n. Đ thay đ i không khí bu n t trong nhà, tôi mang cha m v Vĩnh Long ch i v i gia đình bên ch ng m t tháng, nh v y cha tôi m i tìm l i ni m s ng bình th ng. Cha tôi mu n l uôn t i Vĩnh Long vì đ i s ng đ đây đ ch u. Tôi ph i bán m t s v t đ ng trong nhà đ mua m t căn nhà nh g n ch Vĩnh Long cho gia đình buôn bán. M t th i gian sau m tôi cũng v h n n i đây cùng v i hai đ a em út. Tôi thì đi đi v v hai n i, tuy có c c nh c nh ng tâm h n cũng đ c bình yên.

M i ng i bàn v i tôi v chuy n gia đ o, k c m ch ng, nh ng tôi ch bi t l c đ u. Qua l i th ng xuyên b n phà M Thu n, tôi có đ p nói chuy n v i anh Tr n Văn Xích, tên ng i "ph binh ca sĩ" v i gi ng ca v a bi th ng v a hùng tráng. Anh Xích cho bi t anh là lính th y quân l c chi n, b c t hai chân trong tr n tái chi m C Thành Qu ng Tr năm 1972. Đ n pháo c a

đäch quân räi trúng chä tiäu đäi anh đang näm. Các đäng đäi anh đäu chät, riêng anh thì bä thänh ngäng và bä cäa hai chân. Träng kia anh älàng phä binh Đänh Täng, sau bä đäi ra khäi làng anh phäi lang thang hát đäo kiäm tiän. Anh cùng ba ngäi bän läp thành ban tam ca, có mät anh qua đäi vì bänh näng, ngäi bän kia bä vä Nha Trang mät tích, chä còn mäi mình anh trên bän phä Mä Thuän. Thäng cäm hoàn cänh anh Xích, mäi län qua đäo, tôi mäi anh ăn cäm ämät quán bên đäng và cho anh ít tiän. Đäi u làm tôi ngäc nhiên là anh Xích không nhäng không nhän tiän mà còn trách móc tôi khi đä anh. Tôi phäi giäi thích dài dòng, kä läi cuäc đäi cäa tôi, gäa phä năm 24 tuäi, mät mình gánh vác cä gia đình sau 1975 nay đi buôn gäo anh mäi thông cäm. Tä đä Xích và tôi trä thành đôi bän thân tình, nhäng tình cäm cäa chúng tôi đäng läi ä đä.

Hình änh hào hùng chàng "nhäc sĩ lang thang" làm tôi nhä läi anh Tân. Vào läa tuäi 25 anh Tân cũng hào hùng không kém, anh đã chinh phäc trái tim cäa tôi khi đän vä cäa anh vä đäng quân täi quän Träng Bom. Năm 1973 tôi đi trong phái đoàn nä sinh Biên Hòa äy läo chiän sĩ Sä Đoàn 18 bä binh. Thiäu úy Phäm Văn Tân trong bä quân phäc chänh tä häng đän phái đoàn đi thăm các thäng bänh binh näm trong bänh viän dã chiän cäa sä đoàn. Vào lúc giäa träa, sau khi trình đän xong phän văn nghä, anh Tân mang đän cho tôi mät lon näc ngät và mäi tôi ăn cäm. Bäa ăn hôm äy toàn là đä häp và cäm säy nhäng thät là ngon. Tä đä tôi yêu anh Tân và chúng tôi đã cäi nhau theo nghi lä công giáo mäc dù gia đình anh Tân theo đäo Phät. Chúng tôi säng trong hänh phúc. Chäa đäc tám tháng anh đã läa đäi.

Không hiäu sao säng trong mät đät näc bäc bäo nhä väy mà lòng yêu näc cäa tôi vän còn näng nän đän thä. Tä quäc này có bù đäp cho tôi cái gì đâu mà tôi phäi yêu quý nó? Tôi chäa có đäp làm quen väi nhäng ngäi giàu có nên không hiäu tâm täcäa hänh thä nào đäi väi đät näc. Nhäng có mät đäi u tôi chäc chän là nhäng thành phän giàu có mäi, nhäng kä chiän thäng đang cäm quyän ngày hôm nay không có lòng yêu näc này. Vì näu yêu näc và có đäy đä quyän läc trong tay ngäi ta không thä nhäm mät làm ngä träc cänh đäi nghiät ngã cäa nhäng ngäi thua thiät. Riêng tôi, tôi yêu nhäng mänh đäi đau khä, yêu nhäng xóm làng xác xä, thäng nhäng con ngäi nghèo khó. Tôi thäng miän đät này vì chính tôi đã chôn cät ngäi mà tôi thäng yêu nhät và chia sä näi khänhäc cäa ngäi cùng khän.

Täi Vĩnh Long, ngay nhäng thäng phä binh trä tä Kampuchia trä vä cũng bä bäc đäi, hä hoäc bä đäa vào säng trong mät träi cäm hoäc bä trä vä gia đình tä túc tìm kä sinh nhai. Tiän cäp đäng cäa hä mäi tháng không đáng kä, do đó mät sä gia nhäp vào đäi säng cái bang. Phän äng cäa nhäng phä binh trä tä Kampuchia trä vä rät đäi, hä không kiäng nä bät cä mät ai, kä cä công an và bä đäi. Mäi län hä gây räi là täp thä các anh em phä binh cũ bä chính quyän cäng sän trä đäa, hä không dám träng phät phä binh tä Kampuchia trä vä mà hành hä phä binh miän Nam cũ nhä cäm đi ăn xin, hát đäo, bán vé sä hay bán nhang.

Nhäng cä phä binh cäng sän thäi Pháp thuäc và trong cuäc chiän väi miän Nam đäc chä đä chú ý hän nhäng so väi nhäng gì hä đã gánh chäu và phän thäng nhän lãnh đäc thät là täi nhäc. Nhiäu cä già län tuäi đäng träc các ty thäng binh xã häi län tiäng chäi bäi "cách mäng" bä đäi hä. Nhäng ngäi đäi đän chä đä là ai, tät cä đäu là con cháu hä nhäng không có quyän giäi quyät hän nhäng gì đäc cäp trên cho phép. Đät näc này phäi thay đäi, phäi đä nhäng ngäi có tài đäc hän ra lãnh đäo xã häi. Lúc đó mäi có thä nói là xäng đáng hay không xäng đáng, còn bây giä chä là läo khoét.

Đäi quä phä cäa tôi đän đây xin täm chäm đät.

* * *

Tôi xin k l i đ o n đ i c a m t qu ph khác mà tôi h ng kính m n. Bà Nguy n Th Tuy t Nhung, v c đ i úy Tr n Văn Công. Bà Tuy t Nhung sinh năm 1944 t i Bình Châu, huy n Xuyên M c, t nh Ph c Tuy. Năm 18 tu i (1961), nh m i cô gái quê khác, bà lên xe hoa v nhà ch ng. Anh Tr n Văn Công là m t giáo viên g ng m u, anh đã kiêm nhi m nhi u ch c v nh x lý th ng v thay th tr ng Ty Ti u H c, hi u tr ng Tr ng Ti u H c La Gi. V ch ng s ng trong h nh phúc và có sáu m t con. C gia đình đi chùa l Ph t đ u đ n và th ng giúp đ nh ng ng i l m đ ng l c b c hay b túng qu n. Hai v ch ng r t là tâm đ c, ch ng b o v nghe, con cái đ hu . Th c là m t m i tình th m ng. Dòng đ i c êm ò trôi qua nh ng t ng nh đ c s ng mãi trong h nh phúc, nào ng chi n cu c leo thang, tang th ng bao trùm kh p m i mi n đ t n c, hàng hàng l p l p thanh niên lên đ ng nh p ngũ.

Năm 1968, chính ph Vi t Nam C ng Hòa ban hành l nh t ng đ ng viên. Nh m i công dân khác, anh Tr n Văn Công lên đ ng và th hu n t i tr ng hu n luy n sĩ quan Th Đ c. Sau khi mãn khóa, đ c g n c p b c chu n úy, anh Công đ c đ a v Sa Đéc ph c v KBC 3013. Đ n năm 1973, chi n cu c lan r ng, ngày nào cũng có giao tranh ác li t, làng m c xóm làng điêu tàn, đ ng sá luôn b c ng s n gần ch n. M i l n đi thăm ch ng là m t khó khăn.

Trong l n đi thăm ch ng h i đ u tháng 4-1973, xe đò ch bà b Vi t c ng ch n l i, h đ u i m i hành khách xu ng xe và xét h i t ng ng i ò bì a R ng Lá, đoàn xe đ u dài su t m y cây s v i hàng ngàn hành khách. Có nhi u đàn ông m c quân ph c và th ng ph c b b t trói ng i ò bên đ ng. Cũng may là bà Tuy t Nhung nói là đi thăm bà con ò Sài Gòn lúc b xét h i nên không b làm khó đ . Sau m t h i thuy t gi ng, nào là "t i ác c a M Ng y", ai có bà con, thân nhân ho c ch ng con đi lính "hãy đ ng viên kêu g i ch ng con tr v v i đ ng bào dân t c", nhóm ng i ò này l ng l rút vào r ng cùng v i nh ng ng i b trói. Không ai dám lên xe vì không bi t có đ c phép hay không. Tài x và l xe b o ph i ch l nh và không ai dám đi tr c.

Thình lình, ti ng đ n c i và đ i pháo t xa b n t i n ò m m chung quanh, m i ng i h t ho ng r p mình xu ng hai bên b đ ng tránh đ n. Ti ng kh n vái râm ran hòa l n ti ng kêu rên th m thi t c a ng i b th ng làm b u không khí tr nên ghê r n. Con nít khóc ré, ti ng đàn bà g i con vang kh p m t ch n r ng. Đ n khi th y bóng quân đ i Vi t Nam C ng Hòa ti n t i, m i ng i m i hoàn h n. Xe c u th ng t Long Đ t ch y t i ch nh ng ng i b th ng vào b nh vi n. Hành khách l n l t lên xe, lòng v n còn lo s . Th t là hãi hùng. T i cho nh ng ng i b tr ng th ng, không bi t thân nhân h là ai. Cu i cùng m i ng i v i v v vét vại món đ r i v i đ i đ t b c lên xe đi ti p.

Đ n Sa Đéc không g p đ c ch ng, bà Tuy t Nhung h i thăm m i bi t ch ng bà đã đ i v Đ nh T ng đ c năm hôm r i, hi n đ n trú ò S m Giang (g n M Tho), m t đ n nh h o lánh, mu n vào ph i có quân xa ch y tr c m đ ng vì đ o n đ ng này th ng b gài mìn và ph c kích. Ng i quen cho bi t anh Công nh n bà hãy lo cho anh y đ c v Sài Gòn.

Sáng hôm sau, bà đón xe đò v Sài Gòn. Nh quen bi t, bà g p đ c các th ng c p c a anh ò Nha Đ ng Viên và B Giáo D c. Th y bà khóc lóc nài xin, th ng c p h a giúp đ . Bà yên tâm v l i Xuyên M c, đi ngang qua R ng Lá lòng không kh i lo âu. V đ n nhà đ a con gái út lâm b nh n ng ph i đ a vào b nh vi n c u c p, nó b xu t huy t não. H n m t tháng tr i ch a

tr , bác sĩ cho con bà xu t vi n. Ngày hôm sau bà cùng đ a con gái l n v Sài Gòn đ n B Giáo Đ c, c quan ch qu n c a anh Công, h i thăm tin t c. T i v hai m con v gia đình ng i em gái t m trú. Nói chuy n đ n gi a khuya, bà nhìn con ng say s a và thu n tay v n chi c radio đ u bàn nghe tin t c. Ti ng x ng ngôn viên phát ra đ u đ n. Ch t có tin đánh l n M Tho, bà Tuy t Nhung chăm chú nghe.

"T i hôm 11-5-1973, lúc 2 gi sáng, m t ti u đoàn Vi t c ng t n công đ n S m Giang, m t ti n đ n quan tr ng c a t nh Đ nh T ng. Quân trú phòng đã ch ng tr k ch li t. Sau hai gi giao tranh, quân trú phòng đã đ y lui các đ t t n công. Đ ch quân rút lui, b l i bên vòng rào nhi u xác ch t, ta t ch thu 2 súng c ng đ ng và nhi u vũ khí cá nhân, phía ta hoàn toàn vô s".

Bà th phào nh nh m, nh v y là anh Công vô s . R i đ n ph n tin t c kh p n i, n i nào quân ta cũng toàn th ng. Sau đó là m c nh n tin chia bu n. a, có ai nh n tin gì mà k c c v y? "Cán b quân dân cán chính t nh Đ nh T ng vô cùng th ng ti c c đ i úy Tr n Văn Công đã anh dũng hy sinh t i S m Giang, M Tho, ngày 11-5-1973...".

Làm sao có chuy n này đ c. Ch c h đ c l m, bà Tuy t Nhung m t mày tái xanh. Phe ta vô s mà. Không, không th có chuy n này đ c, bà bàng hoàng ng ngác r i khóc r ng lên. Nghe ti ng khóc than v t vã trong phòng, cô em gái ch y vào, ng đ a con gái l n c a bà m c b nh. Ch ng h i ra m i bi t, ng i em gái bù ngùi l ng im, m i ng i xúm l i an i bà. Ai đó l i lên ti ng ch c là "h " đ a tin l m, bà cũng mong nh v y. T m sáng hôm sau, bà g i đ a con nh dì chăm sóc r i t c t c đón xe xu ng M Tho, tìm b ch huy hành quân t nh Đ nh T ng h i cho ra l .

Trên đ ng, bà Tuy t Nhung c th m c u mong mình nghe l m, nh ng khi đ n n i thì s th c quá rõ ràng. Ch ng bà đã ra đi vĩnh vi n th t r i. Anh Tr n Văn Công đã b ch t trong đ t pháo kích đ u tiên, đ n S m Giang đã b th t th , quân đ ch đã tràn vào đ t phá đ n và mang theo nhi u quân trang và quân d ng. Mãi tr a hôm sau 12-5, quân ti p vi n m i ti n vào đ n đã b tr ng, thu nh t xác ch t. Gia đình bên ch ng cũng hay tin t Sa Đéc ch y xu ng, t t c ch bi t ôm nhau khóc lóc. Ch ng bà ch t đi đ l i sáu đ a con, hai trai và b n gái. Ch ng bà đ c an táng t i nghĩa trang Hòa Long, th xã Sa Đéc. Nhìn nh ng n m m n m ngay hàng th ng l i, n c vôi còn m i, lòng bà se l i. Tang th ng này đầu ch riêng ai, c đ t n c này đ u đau kh . N i đây n m xu ng bi t bao chi n sĩ, nh ng ng i hy sinh cho t qu c.

Bà Tuy t Nhung v Xuyên M c bán nhà, đ n con vào Sài Gòn sinh s ng. Bà thuê đ c m t căn nhà nh xóm V n Chu i bán buôn. T đó bà t o t n nuôi con ăn h c, sáu đ a con là m t gánh n ng. Đ a con đ u m i lên 11 tu i. Thân c l n l i ch y v y nuôi con, bi t bao cay đ ng. T ng đầu đ c yên ph n "th ch ng, nuôi con", nào ng bi n c 30-4-1975 p đ n. Ch đ mi n Nam s p đ . Bà cùng các tr v quê cũ La Gi, Bình Tuy, che đ u tông tích có ch ng có cha là sĩ quan "ng y". C cách vài đêm m t l n, bà Tuy t Nhung cùng bà con l i xóm đi h p, nghe cán b c ng s n gi ng thuy t v s "bách chi n bách th ng c a đ ng c ng s n" ng p c l tai. Tuy v y m i tháng bà v n đánh hàng v Sài Gòn và Bình Tuy đ u đ n.

Th y s ng không n i, bà t ch c v t biên tr n ra n c ngoài cùng v i đàn con vì có quen bi t m t vài ch ghe đánh b t h i s n t i Bình Tuy. Chuy n v t biên l n đ u, ch ghe quá b p ch p nên th t b i ph i b tr n. Cũng may tông tích c a bà ch a b i l , nhà c a v n còn

nguyên. Chuy n th nhì, rút kinh nghi m l n tr c, ch ghe t ch c chu áo h n. Bu i chi u đám đ a tr gi b rong ch i trên b bi n, ch lúc v ng ng i m i v i vàng chui xu ng thuy n. Trong thuy n th c ăn đã có s n, gia đình ch ghe cho con nít ăn u ng, khuyên chúng không đ c khóc hay gây ti ng đ ng. Vào lúc ch ng v ng, t ng t p thanh niên ti n đ n t i b n c ng, quan sát không có ai r i nh y xu ng khoang thuy n. S p đ n l t ng i l n, nh ng không may t i hôm y công an khu v c m i bà con trong t dân ph h p đ t xu t. Trong cu c h p, cán b công an nói v chuy n v t biên, khuyên bà con cô bác hãy c nh giác. Nh ng ng i có chân trong t ch c, trong đó có bà Tuy t Nhung, đ a m t lo âu nhìn nhau, không ai nói ra nh ng đ u bi t là có tri u ch ng b t th ng. Bu i h p kéo dài t i 23 gi đêm m i gi i tán. Ra v m i ng i trong ban t ch c quy t đ nh t m hoãn chuy n đi, ai n y v i vàng tìm cách đ a con cháu v nhà. Bao nhiêu công s c dành d m b y lâu nay tiêu tan theo mây khói. Th là chuy n v t biên k hai này không thành.

T đó bà Tuy t Nhung lẫn x vào công vi c, bà mua bán dành d m ti n lo cho chuy n v t biên k t p. Con cái trong nhà cũng ph i b h c ng i nhà ch đ i. Đ n cu i năm 1978, bà cùng các con m i có đ p ra đi. Trên thuy n, gia đình bà g m tám ng i, gia đình chú Thu n b n ng i, gia đình ch thuy n b y ng i, v i ng i anh th chín c a bà làm tài công, t ng c ng là hai m i ng i. Đàn bà, con nít b nh t d i h m, trên thuy n ch có sáu ng i đàn ông. Thuy n xu t b n trong đêm nên trên b không ai hay bi t. Đi đ c hai ngày m t đêm, ng r ng đã thoát n n m i ng i th phào nh nh m, đám con nít vui m ng lên bong thuy n c i đũa hét vang. H i ph n qu c t đã k g n, ai n y đ u c t cao đ u ngóng tìm tàu buồn qu c t đi ngang v i hy v ng đ c v t.

M t l n n a, s ph n không may l i đ n v i gia đình bà. Thuy n đ t nhiên ch t máy, ba ng i đàn ông trên thuy n tích c c s a máy nh ng v n không n . Sau m t đêm hai ngày, con thuy n c nh p nh trên sóng n c trôi d n vào b . M i ng i lo âu kh n vái cho máy n tr l i, nh ng không. Máy tàu đã ph n b i, nó im lìm không lên ti ng. Tuy t v ng quá, bà Tuy t Nhung mu n xô các con xu ng bi n r i nh y theo luôn, nh ng không bi t nghĩ sao bà đành phó m c. Thuy n c trôi d t vào đ t li n, d y núi xu t hi n m i lúc m t rõ. M i ng i th y t trong b xu t hi n hai ch m tr ng, càng lúc càng rõ d n. Đoàn ng i c u mong đó là thuy n c a ng dân ra c u, đàn bà con nít b đ u i xu ng h m tàu. Ai cũng tháo vàng và l y ti n ra s n sàng đ a cho ng i c u đ đ c d n vào b an toàn. Nh ng h i i, đó là hai thuy n c a công an biên phòng ch y ra b t, th là tiêu tan hy v ng. Hai chi c thuy n công an ch y đ o quanh thuy n v t biên hai ba vòng, b n m y lo t súng th uy. Th y thuy n v t biên không ph n ng, thuy n công an c p vào hai bên hông. Hai toán công an nh y lên tàu ch a súng b t m i ng i trong bu ng lái gi cao hai tay, h i ai là ch thuy n và tài công r i b t trói l i.

T i nghi p anh ch thuy n và chú tài công, hai ng i b công an t ng cho m y báng súng vào b ng và đ u, máu ch y đ m đ i. Trói xong chúng kêu đàn bà con nít d i khoang tàu lên bong x p hàng, trói t ng ng i m t, con nít thì đ c mi n. Công an c t dây th ng vào đ u mũi thuy n v t biên kéo vào b . Ch thuy n và tài công b đ a qua thuy n công an, ch đ l i trên tàu v t biên hai công an đ ng canh ch ng đám đàn bà con nít.

S hành h nh ng ng i t ch c v t biên th t kh ng khi p, t i "ph n qu c" là t i n ng nh t trong lúc này. Đàn bà con nít còn đ , riêng chú Thu n, anh Chín và ch thuy n b công an ch p pháp và cán b tr i giam đánh đ n th a ch t thi u s ng. Ng i ngoài nghe ti ng hu n

hu ch, r i ti ng rên xi t c a ng i b tra t n trong phòng ch p pháp v ng ra ai cũng đau lòng. H hăm d a b n b nh ng ng i t ch c, h mu n bi t thêm nh ng ai dính líu đ n đ ng dây đ b t. T i nghi p cho anh Chín, chú Thu n và ch thuy n, vì mu n tìm t do mà ph i ch u bao n i tr m kha.

Khi vào b , đ ng bào hay tin có thuy n v t biên b b t đã kéo ra xem đông đ o, có ng i tràn vào gi a đám ng i b b t c ý c n tr s ki m soát c a c ng s n đ ai mu n tr n thì tr n, nh ng đoàn ng i ch toàn là đàn bà, tr con. M y ng i đàn ông b b t trói ng i m t góc nên không ai nghĩ đ n chuy n tr n tránh, t t c đ u chán n n, lo s . Mãi suy nghĩ và bàn lu n nh ng đ u y v i ng i trong cu c, bà Tuy t Nhung c m th y đ c an i vì ít ra dân chúng cũng còn tình ng i. Đ i v i bà, v t biên đ a con cái tr n ra n c ngoài không ph i là k ph n qu c nh cán b c ng s n gán cho bà.

Tàu b t ch thu, nhà c a nh ng ng i trong cu c đ u b niêm phong. Sau m y ngày b hành h t i đ n, h đ a c đoàn đ i c i t o tr i Z30C Bình Tuy. Trong th i gian t p trung c i t o, bà Tuy t Nhung ôn i nh ng gì đã tr i qua và chu n b nh ng vi c s làm trong th i gian t i. T i sao mình đi m y chuy n không thành? T i sao thuy n ch t máy? Đó là nh ng câu h i th ng đ t ra gi a nh ng ng i cùng chung s ph n t i tr i giam Bình Tuy này. Đ c bi t ng dân trên thuy n b công an biên phòng tr ng đ ng đ ra b t tàu v t biên c ý trùng trình, h cho thuy n ch y ch m ch m c ý đ thuy n v t biên ch y thoát nh ng vì ch t máy nên m i b b t. Sau g n m t năm tr i c i t o, lao đ ng n ng nh c, m con bà đ c tha v . Nh Tr i Ph t con cái bà v n đ c bình yên.

V i nhà cũ thì than ôi, gia đình m t cán b c ng s n đang . Ng i ta đã t ch thu nhà c a bà. M t nhà m t c a, m i lái làm ăn cũng không còn, đ u ki n sinh s ng t i đ a ph ng quá khó, m con bà đi v Sài Gòn tá túc nhà ng i em gái, s ng lây l t qua ngày nh s ti p tr c a gia đình g n xa. Sau m t th i gian ăn nh đ u, bà đánh li u đ n sáu đ a con nh vào Long H i sinh s ng. Nh ng i ch th hai th ng tình thuê giùm bà m t căn nhà c nh m t ngôi chùa đ và th ng lui t i chăm sóc m y cháu nh , bà r nh rang buôn bán. Chân t chân ráo, l n c l cái, cu c s ng r t là gian truân, ch đ c cái là đ a ph ng không ai bi t bà đã b b t vì t i "v t biên", ngo i tr nh ng ng i thân thích. Công vi c làm ăn, buôn bán c a bà đ n đ n ph c h i, có ph n phát đ t.

Đ n gi a năm 1981, anh Chín m n tù đ c tha v . Nh dò h i bà con i xóm, anh v SàiGon r i ra Long H i thăm m con bà Tuy t Nhung. Nói sao h t đ c s m ng vui trong lúc y, bà nhìn anh ngh n ngào không th t đ c nên i. Anh i v i m con bà, ph giúp m con bà ki m m t căn nhà r ng h n đ và tham gia buôn bán. Anh Chín sau m y chuy n đi không thành cũng r t chán n n, quy t đ nh i. M ng ra đi n c ngoài c a bà Tuy t Nhung cũng không còn, kh năng ti n b c không cho phép.

Con cái c l n đ n theo th i gian. Đ a con gái đ u lòng đã qui y c a Ph t, n u gia đình có đi ch c nó cũng không đi. Ngày nó xu ng tóc đi tu, lúc đó v a 17 tu i, bà không c m đ c n c m t. Tâm con đã quy t, bà đành chịu theo. Sau 18 năm trau đ i Ph t pháp, con gái bà hi n đang tr i t nh th t Linh Quang, bà con Ph t đ n chùa c u nguy n r t đông. Dòng đ i c trời ch y, các con bà l n l t c i v , l y ch ng. Tuy không khá gi h n ai, nh ng đ c cái chúng r t hi u h nh. Bi t bà su t đ i hy sinh cho con cái nên chúng đ i x v i bà h t m c l

Mẹ nh Đ i Rách Nát

Tác Giả: Nguy n Văn Huy - Phan Minh Hi n
Thứ Bảy, 30 Tháng 7 Năm 2011 08:22

phép, ít khi làm bà phi n lòng. Nh ng đ a có gia đình xa v n th ng xuyên t i lui, thăm vi ng bà, nh ng đ a có gia đình g n th ng giúp đ , săn sóc bà m i khi đau y u.

Gi đây tâm h n bà đã yên t nh. Su t g n 35 năm lẫn l n v i đ i, có ch ng r i m t ch ng, v t biên th t b i, tù, bi t bao đau th ng, bao c nh xé lòng di n ra tr c m t, bà đ u xem là h o, m i t hi m trên đ i đ u quên. Gi đây s m khuya kinh k , vui trong ti ng mỡ h i chuông, mong c u sao cho qu c thái dân an, c nh b t công không còn n a đ nhân lo i chúng sinh cùng nhau to i h ng. Th nh tho ng bà cùng v i m y ch em Ph t t thuê xe đ n nh ng đình chùa linh hi n c u nguy n. c v ng cu i cùng c a đ i bà là các h i đoàn thi n nguy n kh p n i trên th gi i m lòng t bi, bác ái và nhân ái, m r ng vòng tay c u v t nh ng n n nhân đã ch u nhi u th ng đau, m t mát trong cu c chi n tranh dai d ng trên đ t n c Vi t Nam, và nh ng tr em b t h nh đang s ng lang thang kh p đ u đ ng xó ch đ c có n i n ng t a và có đ c bàn tay chăm sóc.

* * *

Bà Tuy t Nhung v i tôi tuy không cùng tôn giáo nh ng đã chia s v i nhau ni m vui chung là lúc nào cũng s n sàng giúp đ nh ng anh em th ng ph binh và tr m côi trong các chùa và nhà th . Hai chúng tôi quen nhau t i b c M Thu n, qua trung gian anh Xích. Chúng tôi đã ng i ăn v i nhau nh ng b a ăn đ m m tình ng i. Anh Xích, bà Tuy t Nhung và tôi đã l p danh sách nh ng anh em th ng ph binh và tr m côi c n đ c c u giúp g i ra h i ngo i nh bác sĩ Phan Minh Hi n cùng các h i đoàn thi n nguy n giúp đ . Xin g i đ n quý v ân nhân n i đây lòng bi t n sâu s c nh t c a chúng tôi, nh ng ng i b t h nh trong cu c chi n v a qua và c u chúc

n Trên phù h cho gia đình cùng cá nhân quý v .

Vi t l i theo l i thu t c a ch Xuân Lan, m t góa ph hi n c ng t i huy n Th ng Nh t, t nh Đ ng Nai.